

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 389/2023-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného FORTITUDINE, s. r. o. Advokátska kancelária, Čukáraboň 7332/2A, Dunajská Streda, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. PhDr. Ing. Štefan Neszméry, LL.M., PhD., proti postupu Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 57/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 57/2019 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Dunajská Streda **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 4 T 57/2019 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Dunajská Streda **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Dunajská Streda **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **663,57 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 23. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 57/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznať mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 389/2023-11 z 18. júla 2023 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a spisu okresného súdu (sp. zn. 4 T 57/2019) vyplýva, že prokurátor Okresnej prokuratúry Dunajská Streda (ďalej len „okresná prokuratúra“) podal na osobu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obžalovaný“), 2. mája 2019 obžalobu pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Konanie je vedené okresným súdom pod sp. zn. 4 T 57/2019.

4. Trestným rozkazom č. k. 4 T 57/2019-138 z 22. októbra 2019 (ďalej len „trestný rozkaz“) okresný súd uznal obžalovaného za vinného zo spáchania v bode 3 tohto nálezu označených trestných činov a odsúdil ho k úhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere dvanásť mesiacov, ktorý mu podmiennečne odložil a určil skúšobnú dobu šesťnásť mesiacov. Sťažovateľa, ktorý v napadnutom konaní vystupuje v procesnom postavení poškodeného, odkázal so svojimi nárokmi na náhradu škody na civilný proces.

5. Po podaní odporu proti trestnému rozkazu zo strany obžalovaného (a aj zo strany sťažovateľa proti výroku o náhrade škody) bolo vo veci postupne nariadené značné množstvo pojednávanií. Hlavné pojednávanie nariadené na 19. február 2020 bolo odročené na 22. apríl 2020 z dôvodu vopred zaslaného ospravedlnenia zo strany obžalovaného (športové sústredenie) a jeho obhajcu. V záujme dodržania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bolo 27. marca 2020 vydané opatrenie o zrušení všetkých pojednávanií nariadených na 22. a 24. apríl 2020 z dôvodu rizika šírenia vírusového ochorenia COVID-19. Z pokynu kancelárie z 2. októbra 2020 je zrejmá potreba nariadiť pojednávanie na 13. január 2021, ktoré bolo zrušené a nariadené na 10. marca 2021. Následne boli opatrením z 2. marca 2021 zrušené všetky pojednávania okrem väzobných vecí nariadené do 31. marca 2021. Listom z 25. mája 2021 sťažovateľ požiadal o nariadenie termínu pojednávania v napadnutom konaní. Hlavné pojednávanie, ktoré bolo následne nariadené na 18. august 2021, sa opätovne odročilo z dôvodu účasti obžalovaného na Majstrovstvách sveta junioriek v zápasení a dlhodobo plánovanej dovolenky jeho obhajcu mimo Slovenskej republiky. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 5. novembra 2021 vyplýva, že ani toto pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu ospravedlnenia obžalovaného, ako aj jeho obhajcu (obžalovaný – športové podujatie, obhajca – kolízia termínov s inou vecou). Dňa 5. novembra 2021 sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) predsedníčke okresného súdu, ktorá sa mu za dlhšiu dobu trvania napadnutého konania ospravedlnila a avizovala priebežné sledovanie veci.

6. Neuskutočnili sa však ani ďalšie hlavné pojednávania nariadené na 18. február 2022 (ospravedlnil sa splnomocnenec poškodeného z dôvodu ochorenia COVID-19, ale aj obhajca obžalovaného z dôvodu práceneschopnosti) a 6. máj 2022 (ospravedlnil sa obžalovaný z dôvodu, že sa nachádza v zahraničí a jeho obhajca z dôvodu plánovanej dovolenky). Hlavné pojednávanie sa konalo až 13. júna 2022. Došlo k prednesu obžaloby, výsluchu obžalovaného, ako aj sťažovateľa a následnému odročeniu pojednávania z dôvodov na strane obhajoby (porada obhajcu obžalovaného s klientom v inej veci). Ďalšie pojednávanie, na ktorom sa vec prejednávala (24. augusta 2022 sa nekonalo z dôvodu plánovanej zahraničnej dovolenky obhajcu obžalovaného), bolo 26. októbra 2022, ktoré po približne hodine a pol okresný súd odročil z rodinných dôvodov na strane obhajcu obžalovaného. Neuskutočnili sa ani neskôr nariadené pojednávania na 2. december 2022 (z dôvodu na strane obhajcu obžalovaného – kolízia termínu hlavného pojednávania s inou vecou), 27. január 2023 (z dôvodu nezachovania zákonnej lehoty pre prípravu na hlavné pojednávanie), 8. marec 2023 a 22. marec 2023 (dôvody na strane splnomocnenca poškodeného), 19. apríl 2023 (z dôvodu na strane obhajcu a obžalovaného – odcestovaný), 18. máj 2023 (z dôvodov na strane obhajcu obžalovaného – kolízia termínu hlavného pojednávania s inou vecou a obžalovaného – starostlivosť o maloleté deti) a 22. jún 2023 (z dôvodu, že obhajca obžalovaného predložil okresnému súdu súhlas obžalovaného s pojednávaním v jeho neprítomnosti, okrem záverečnej reči, práva posledného slova, výsluchu sťažovateľa a rozhodnutia vo veci samej – nemohlo sa pokračovať vo výsluchu sťažovateľa). Uskutočnilo sa až pojednávanie nariadené na 17. júl 2023.

7. Dňa 24. marca 2023 podal sťažovateľ opätovnú sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní podľa § 62 zákona o súdoch, ktorá bola vybavená predsedníčkou súdu v apríli 2023 tak, že za dĺžku napadnutého konania sa ospravedlnila, prisľúbila účasť na najbližšie nariadenom hlavnom pojednávaní a priebežné sledovanie veci. Okresný súd uznesením č. k. 4 T 57/2019-319 z 18. mája 2023 uložil obhajcovi obžalovaného poriadkovú pokutu v sume 1000 eur a na č. 1. 320 uložil poriadkovú pokutu v sume 500 eur aj obžalovanému. Poriadkové pokuty boli zrušené uznesením okresného súdu na č. 1. 347 a 348. Okresný súd opatrením č. k. 4 T 57/2019-308 z 19. mája 2023 ustanovil obžalovanému náhradného obhajcu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Proti napadnutému konaniu okresného súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že po podaní obžaloby bol okresný súd nečinný. Uvádza, že v nadväznosti na jeho žiadosť o nariadenie termínu pojednávania z 8. septembra 2020 a 27. mája 2021 boli tieto síce nariadené, avšak následne aj zrušené z dôvodov na strane obžalovaného či okresného súdu. Dňa 5. novembra 2021 podal sťažovateľ sťažnosť podľa § 62 zákona o súdoch predsedníčke okresného súdu na prieťahy v napadnutom konaní. O vybavení tejto sťažnosti bol vyrozumený listom č. 8SprS/30/2021-11 z 2. decembra 2021 so záverom, že predsedníčka okresného súdu bude priebežne napadnuté konanie sledovať. Uvádza, že aj naďalej boli vo veci nariadované termíny pojednávania zmarené obštrukciami obžalovaného, ktoré okresný súd akceptoval. Sťažovateľovi nebolo (alebo bolo na poslednú chvíľu) oznámené odročenie alebo zrušenie pojednávania, hoci súd vedel o prekážkach ich konania v dostatočnom predstihu. Obrátil sa preto na predsedníčku okresného súdu s ďalšou sťažnosťou na prieťahy v napadnutom konaní z 23. mája 2022 a následne aj z 22. marca 2023. Druhá z nich bola vyhodnotená listom č. k. 8SprS/13/2023-22 z 21. apríla 2023

ako opodstatnená a predsedníčka okresného súdu sa ospravedlnila za dĺžku trvania napadnutého konania. Sťažovateľ konštatuje, že po viac ako štyroch rokoch od podania obžaloby vo veci nepreběhlo ani jedno nariadené hlavné pojednávanie bez toho, aby nebolo odročené uprostred jeho priebehu alebo bezprostredne pred ním, hoci ich bolo nariadených už dvadsaťjeden. Podľa jeho názoru pritom v danej veci nemožno uvažovať o jej skutkovej či právnej zložitosti. Sťažovateľ si pritom plní všetky zákonné povinnosti týkajúce sa napadnutého konania.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

9. Okresný súd poskytol ústavnému súdu chronologický prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní. Vec sťažovateľa nepovažuje za právne zložitú. V skutkovej rovine konštatuje istú mieru zložitosti spôsobenej potrebou vykonávania dokazovania svedeckými výpoveďami, konfrontáciou svedkov a výpoveďou znalca. Prisvedčil tvrdeniu sťažovateľa, že jeho konaním nedošlo k žiadnemu predĺženiu napadnutého konania.

10. K obsahu ústavnej sťažnosti uviedol, že nie je možné stotožniť sa so sťažovateľovou argumentáciou, že k nariadeniu termínov hlavného pojednávania došlo až po doručení žiadosti jeho splnomocnenca o ich nariadenie (v septembri 2020), ako ani s namietaným nekonaním hlavného pojednávania nariadeného na 24. august 2022 (nebol prítomný) a 27. január 2023 (predvolanie mu bolo expedované).

11. Podľa názoru okresného súdu nemožno považovať odročenia jednotlivých pojednávanií za nečinnosť súdu. Akcentuje niekoľko časových úsekov, ktoré ovplyvnili priebeh konania. Malo ísť o obdobie rokov 2020 až 2022 a v tom čase prebiehajúcu pandémiu COVID-19, v súvislosti s čím konštatuje, že vec sťažovateľa nebola svojím charakterom takou, ktorá by v označenom období nezniesla odklad. Zároveň je podľa názoru okresného súdu potrebné zohľadniť časové úseky, ktoré sú nevyhnutné na realizáciu úkonov potrebných pre uskutočnenie pojednávania a rozhodnutie. Okresný súd považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. V prípade, ak by sa ústavný súd s predmetným názorom nestotožnil, okresný súd navrhol zohľadniť pri rozhodovaní o výške finančného zadosťučinenia jeho nadmernú zaťaženosť.

III.2. Replika sťažovateľa:

12. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol:

- a) o nekonaní hlavného pojednávania 24. augusta 2022 nebol okresným súdom vopred informovaný (o nekonaní sa dozvedel vopred, no nie od súdu, ktorého sa 24. augusta 2022 dopytoval, či sa hlavné pojednávanie uskutoční);
- b) argumentáciu okresného súdu týkajúcu sa „zmarenia“ hlavného pojednávania nariadeného na 27. január 2023 považuje za nesprávnu a nelogickú;
- c) k zbytočným priesťahom v napadnutom konaní dochádza aj po podaní ústavnej sťažnosti. Hlavné pojednávanie nariadené na 26. jún 2023 bolo opätovne odročené bez výsluchu sťažovateľa (obhajca obžalovaného nemal súhlas na konanie o tomto výsluchu v jeho neprítomnosti);
- d) predmetná trestná vec nie je skutkovo ani právne zložitá. Po právnej stránke ide o štandardnú súčasť rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Zo skutkového hľadiska nevyžaduje znalecké

dokazovanie. Pokiaľ ide o výsluchy svedkov, okresný súd nebol schopný ich vypočuť od podania obžaloby v roku 2019. Výsluch sťažovateľa začal 26. októbra 2022 a bol ukončený až v júli 2023, teda po deviatich mesiacoch, v rámci ktorých nedošlo k riadnemu pojednávaniu;

e) predlžovanie napadnutého konania nespôsobuje skutková zložitost' trestnej veci, ale neefektívny postup a nedôsledná činnosť okresného súdu pri predvolávaní svedkov a akceptácii „absurdných“ dôvodov na odročenie pojednávania (resp. neštandardné odročovanie v ich priebehu);

f) personálne nedostatky a nadmerná zaťaženosť nezabavujú štát zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v napadnutom konaní;

g) opakovane sa bezvýsledne obrátil na predsedníčku okresného súdu so žiadosťou o odstránenie zbytočných priet'ahov;

h) požadované finančné zadosťučinenie považuje za dôvodné vzhľadom dlhé trvanie prebiehajúceho trestného konania, v rámci ktorého si plní všetky svoje povinnosti, čerpá dovolenku na každé z hlavných pojednávania, s čím mu vznikajú aj náklady spočívajúce v trovách právneho zastúpenia, pričom je otázne, či si ich bude môcť uplatniť voči obžalovanému.

13. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov vrátane ich príloh a spisu predloženého ústavnému súdu (sp. zn. 3 Co 8/2022) je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Podstata argumentácie sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že k porušeniu týchto jeho práv došlo najmä nečinnosťou, ale najmä neefektívnou činnosťou okresného súdu.

15. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

16. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť v každom súdnom konaní (teda i v trestnom konaní) taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán (III. ÚS 233/2021). Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku. Podľa § 247 ods. 5 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie jeho riadneho priebehu a na to, aby vec bolo možné prejednať a rozhodnúť bez jeho odročenia.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho

konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (IV. ÚS 187/07).

18. Ústavný súd konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (m. m. II. ÚS 32/03, III. ÚS 655/2014). Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie, než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

19. Pokiaľ ide o prvé kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom trestného konania je trestný čin ublíženie na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Ústavný súd je po preskúmaní obsahu spisového materiálu toho názoru, že predmetnú vec nemožno považovať za právne zložitú. Túto skutočnosť skonštatoval dokonca aj samotný okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti. Pokiaľ ide o skutkové okolnosti veci, okresný súd zdôraznil potrebu vykonávania dokazovania výsluchmi svedkov či ich konfrontáciou. Ústavný súd nepopiera túto okolnosť, avšak faktom je, že dôvodom doterajšej dĺžky napadnutého konania nebolo od podania obžaloby v roku 2019 do septembra 2023 vykonávanie dokazovania (pozri body 5 a 6 tohto nálezu, pozn.). Pokiaľ ide o predmet konania, ide o tzv. privilegované konania, ktoré majú byť vedené s osobitnou rýchlosťou (napr. II. ÚS 287/2019, II. ÚS 93/2022).

20. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z obsahu predloženého súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadne také správanie sťažovateľa, ktoré by prispelo k sťaženiu postupu okresného súdu v napadnutom konaní, a tým aj k celkovej dĺžke napadnutého konania, čo v podstate skonštatoval aj sám okresný súd. Práve naopak, sťažovateľ vyvinul procesnú aktivitu, v zmysle ktorej sa domáhal ďalšieho procesného postupu vo veci a podal predsedníčke okresného súdu sťažnosti na priet'ahy v napadnutom konaní podľa § 62 zákona o súdoch.

21. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní ako tretie kritérium. V prvom rade dáva do pozornosti svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (m. m. IV. ÚS 22/02, I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 103/09). Z vyžiadaného súdneho spisu vedeného pod sp. zn. 4 T 57/2019 vyplynulo, že okresný súd konal nesústredene, keď po podaní odporu vo veci postupne nariadil vyše dvadsať pojednávaní, z ktorých sa do prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie uskutočnili, resp. riadne sa konalo vo veci len v troch, pričom dve z nich boli v priebehu ich trvania odročené z dôvodu na strane obhajcu obžalovaného (v prvom prípade išlo

o ďalšie pracovné povinnosti a v druhom z nich o rodinné dôvody). K prednesu obžaloby došlo až na hlavnom pojednávaní konanom 13. júna 2022 (obžaloba doručená okresnému súdu 2. mája 2019). Ústavný súd zistil, že väčšina z nariadených pojednávanií bola odročená z dôvodov na strane obžalovaného (športové podujatia, starostlivosť o maloleté deti, nesúhlas s nekonaním v jeho neprítomnosti, nesúhlas s konaním v neprítomnosti jeho obhajcu) či jeho obhajcu (plánované dovolenky, kolízia termínov s inými pojednávaniami, práceneschopnosť). Pokiaľ o odročenie niektorého z hlavných pojednávanií požiadal aj sťažovateľ (zdravotné dôvody), k takej žiadosti sa následne pridal aj obžalovaný. Okresný súd síce uznesením č. k. 4 T 57/2019-319 a č. 1. 320 z 18. mája 2023 pristúpil k uloženiu poriadkovej pokuty obžalovanému a jeho obhajcovi, tie však následne na podklade podaných sťažností zrušil. Ústavný súd konštatuje, že v dôsledku nesústreďenej a neefektívnej činnosti okresného súdu trvá napadnuté konanie v čase rozhodovania ústavného súdu vyše 4 rokov a 5 mesiacov, pričom nie je právoplatne skončené. Vzhľadom na popísaný spôsob, ktorým okresný súd vedie napadnuté konanie, a teda že sa síce nariadňovali pojednávania, avšak nesústreďene, resp. neefektívne (nedochádza však k nečinnosti), keďže sa vo väčšine z nich nekonalo vo veci samej, nebolo už namieste využitie sťažnosti podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ktorú inak ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne považuje za účinný prostriedok nápravy v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 263/2021, I. ÚS 339/2022, I. ÚS 637/2022). Keďže sťažnosť by v preskúmvanej veci už nesplnila svoj účel, ústavný súd meritorne posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

22. Ústavný súd k obrane okresného súdu týkajúcej sa nepriaznivej pandemickej situácie (v období rokov 2020 až 2022) a s ňou spojených dôvodov na nekonanie pojednávanií uvádza, že predmetná skutočnosť prispela k celkovej dĺžke napadnutého konania. Avšak ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (m. m. III. ÚS 421/2020). Pokiaľ boli niektoré z nariadených pojednávanií odročené z dôvodu vydania konkrétneho opatrenia okresného súdu v snahe predísť ochoreniu COVID-19, predmetnú skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri určení výšky finančného zadosťučinenia.

23. Keďže okresný súd poukazuje na vysoký počet nevybavených vecí, ústavný súd (rovnako ako sťažovateľ vo svojej replike) poukazuje na stabilnú judikatúru, podľa ktorej nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu strán v súdnom konaní, a to aj napriek tomu, že nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu (m. m. II. ÚS 264/2013, I. ÚS 20/2021).

24. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu (predmet konania, správanie sa sťažovateľa a postup okresného súdu – najmä bod 21 tohto nálezu, pozn.), berúc do úvahy tiež dĺžku napadnutého konania (vyše 4 rokov a 5 mesiacov), možno uzavrieť, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné prietahy, čím došlo k zásahu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 24 tohto nálezu, pozn.), prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy

okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu), pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená.

26. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadala priznať mu primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur z dôvodov bližšie špecifikovaných v bode 12 tohto nálezu. Ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy obdobie právnej neistoty sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadostučinenia je len zmiernenie ujmy pocítovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 eur za primerané finančné zadostučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadostučinenia, ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 663,57 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

28. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k vyjadreniu okresného súdu), čo predstavuje celkom sumu 663,57 eur.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu